

Aanbestedingschaos dreigt

FD 15 Jan. 08

Nieuwe aanbestedingswet zal enorme verspilling van belastinggeld niet stuiten

Arjan van Weele en
Hein van der Horst

Het aanbestedingsbeleid van de overheid is jarenlang gekenmerkt door grote problemen. Maar het wordt nog erger: de nieuwe aanbestedingswet komt eraan. Reeds bij voorbaat staat vast dat deze onwerkbaar zal blijken.

Of het nu gaat om bouwprojecten, de aanschaf van helikopters, het elektronische kinddossier of de inhuur van een evenementenbureau, steeds is er discussie over de wijze waarop de opdrachtverlening heeft plaatsgevonden. De overheid betaalt te veel en planningen voor de oplevering van projecten worden niet gehaald. De rapportages van de bouwenquête en de commissie-Duivesteyn liggen nog vers in het geheugen.

In tegenstelling tot het bedrijfsleven is de overheid niet vrij in de wijze waarop zij inkoop. Overheden moeten volgens Europese aanbestedingsrichtlijnen inkopen. Nederland heeft grote moeite met de naleving hiervan.

Kern van de problematiek is dat de uitvoerende diensten binnen de rijksoverheid en gemeenten nauwelijks voor hun inkooptaken zijn toegerust. Er is, ondanks herhaalde oproepen daartoe, nauwelijks door de overheid in de professionalisering van aanbesteding en inkoop geïnvesteerd. Dit hoewel er voor vele miljarden aan opdrachten wordt geplaatst: de schattingen lopen uiteen van zo'n 50 tot 100 miljard euro per jaar. Het eerste gevolg zijn grote uitvoeringsproblemen en budgetoverschrijdingen, waarvoor de belastingbetaler opdraait. Het tweede gevolg is een toenemend aantal claims en juridische procedures en werkzaamheden die niet kunnen worden uitgevoerd.

De oplossing is gevonden in de nieuwe aanbestedingswet, die nu ter besluitvorming voorligt. Deze blijkt nog ingewikkelder dan de op zich al ingewikkelde huidige regelgeving. Wij durven de stelling aan dat de voorstellen alleen nog door

Illustratie: Meinbert Gozewijn van Soest

gespecialiseerde aanbestedingsjuristen te begrijpen zijn. Zij zijn complex en inconsistent.

De tekst is verdeeld over drie niveaus van regelgeving die onsaamenhangend zijn. De werkingsfeer wordt uitgebreid met een nationaal aanbestedingsregime voor alle opdrachten vanaf 50.000 euro. De huidige drempel is 206.000 euro (voor het Rijk 133.000 euro) en 5,15 miljoen euro voor werken.

Daarnaast worden rigide geschiktheidseisen voorgesteld, die het risico voor de overheid aanzienlijk vergroten. Zo mag geen bedrijf voor een complexe opdracht worden uitgesloten wegens een te lage omzet. Voor de realisatie van een infrastructureel project mogen geen financiële analyses bij aannemers worden uitgevoerd.

Potentiële opdrachten moeten via TenderNed worden gepubliceerd, dat alleen in het Nederlands

beschikbaar is. Leuk voor leveranciers van treinen, medische apparatuur en radarsystemen die buiten Nederland gevestigd zijn. En dan hebben we het nog niet eens over de voorstellen tot toetsing van de integriteit van potentiële leveranciers. Bedrijven zullen een integriteitsverklaring moeten kunnen overleggen, maar hoe zij deze kunnen verkrijgen is onduidelijk.

Het lijdt geen twijfel dat deze regelgeving gaat leiden tot verdere verzwaring van de administratieve lasten voor zowel opdrachtgevers als leveranciers. Dit terwijl een van de doelstellingen van de aanbestedingswet was te komen tot een vermindering van deze lasten en een vereenvoudiging van procedures. Daar waar overheidsorganisaties thans al niet zijn toegerust op de naleving van de huidige regelgeving, zal dit bij de nieuwe aanbestedingswet

nog minder het geval zijn.

Goed nieuws voor het snel groeiende leger van inkoopadviseurs en aanbestedingsjuristen die gouden tijden tegemoet gaan. Er wordt een oplossing gecreëerd voor een vraagstuk dat naar onze mening niet meer met meer gedetailleerde regelgeving kan worden opgelost. Dit gedrocht, de nieuwe aanbestedingswet, moet naar onze overtuiging teruggedrongen worden naar de krochten waar het vandaan komt. Het wordt hoog tijd voor een parlementaire enquête naar het tekortschieten van het aanbestedingsbeleid in ons land en de daarmee gepaard gaande enorme verspilling van belastinggeld.

Prof. dr. Arjan van Weele is hoogleraar inkoopmanagement, mr. Hein van der Horst is verbonden aan PPS Adviseurs Overheidsopdrachten.